

Sygn. akt III AUa 477/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Krzysztof Szewczak
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SO del. do SA Lucyna Stąsik-Żmudziak (spr.)
Protokolant: stażysta Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2015 r. w Lublinie

sprawy A. R. (1), P. R. i A. R. (2)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do renty rodzinnej

na skutek apelacji A. R. (1), P. R. i A. R. (2)

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 8 kwietnia 2015 r. sygn. akt IV U 1157/13

I. **oddala apelację;**

II. **przyznaje r.pr. A. K. od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Siedlcach) kwotę 128.60 (sto dwadzieścia osiem złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyniom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, obejmujących należny podatek od towarów i usług.**

Barbara Hejwowska Krzysztof Szewczak Lucyna Stąsik-Żmudziak

III AUa 477/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 6 sierpnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił A. R. (1), P. R., A. R. (2) prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 29.03.2013r. A. R. (3) gdyż zmarły w chwili śmierci nie spełnił warunków do uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wobec nie udowodnionego wymaganego 5-letniego okresu ubezpieczenia w ostatnim 10-leciu przed zgonem.

Organ rentowy wskazał, że na podstawie dokumentów przedłożonych do wniosku uznano za udowodniony okres składkowy i nieskładkowy zmarłego w wymiarze 1 roku, 5 miesięcy i 14 dni, w tym w dziesięcioleciu przed dniem zgonu tj. od 29 czerwca 2003r. do 28 czerwca 2013 r. w wymiarze 5 miesięcy i 18 dni.

Odwołanie od w/w decyzji złożyła A. R. (1) działająca w imieniu własnym oraz jako przedstawicielka ustawowa małoletnich P. R. i A. R. (2) wnosząc o jej zmianę i przyznanie dla niej i małoletnich dzieci renty rodzinnej po zmarłym A. R. (3). Zdaniem wnioskodawczyni jej mąż pracował w innych jeszcze wskazanych przez nią okresach:

- około lipiec-sierpień 2000r. do 05.05.2002r. i od 01.05.2003 r. do 31.05.2006 r., oraz od 09.09.2006 r. do ? w D. K.B. H. (2) w K.,

- od 2009 do 2010 roku (około 2 lata) w PPHU (...) w Ł.,

- 2011 r.- ok. 4 miesiące w sezonie wiosenno-letnim w PPHU (...) w S.,

i z przedstawionego w odwołaniu zestawienia wynikało, że w ostatnim 10-leciu przed zgonem przepracował ponad 5 lat. Z uwagi na brak dokumentów potwierdzających zatrudnienie wniosła o przesłuchanie świadków na te okoliczności.

Wyrokiem z dnia 08 kwietnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Siedlcach oddalił odwołanie.

Orzeczenie Sądu oparła na następujących ustaleniach:

A. R. (3) zmarł (...) w K.. Pozostawił po sobie żonę A. R. (1) i dwoje małoletnich dzieci: A. R. (2) i P. R.. Dnia 17 lipca 2013 r. A. R. (1) działająca w imieniu własnym oraz jako przedstawicielka ustawowa małoletnich: P. i A. R. (2) złożyła wniosek rentowego o przyznanie prawa do renty rodzinnej po zmarłym A. R. (3) dla siebie i małoletnich dzieci. Do wniosku załączyła kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych, w którym wyszczególniła następujące okresy zatrudnienia męża: od 06.05.2002r. do 30.04.2003 r., od 01.06.2006 r. do 08.09.2006 r. – D. K., od 01.03.2013 r. do 31.05.2013 r. i od 25.06.2013 r. do 29.06.2013 r. – (...) Sp. z o.o.

A. R. (3) dnia 06.05.2002 r. zawarł umowę zlecenia z D. K. – B. H. (2) z siedzibą w K. na malowanie mebli. Niniejsza umowa została zawarta do dnia 30.04.2003 r. Następnie wymieniony był zatrudniony na podstawie umowy o pracę przez D. K. – B. H. (2) w K. na stanowisku informatyka w okresie od 01.06.2006 r. do 08.09.2006 r. W okresie od dnia 01.03.2013 r. do 31.05.2013 r. a następnie od dnia 25.06.2013 r. do 29.06.2013 r. była zatrudniony jako pracownik budowlany w (...) Sp. z o.o. w N., w tym w okresach od 22.04.2003 r. do 28.04.2003 r., od 31.03.2013 r. do 10.05.2013 r. przebywał na zwolnieniach lekarskich. W 10-leciu przed datą zgonu tj. w okresie od 29.06.2003 r. do 28.06.2013r. udowodniony został staż ubezpieczeniowy A. R. (3) w wymiarze 5 miesięcy i 18 dni.

Zdaniem Sądu odwołanie A. R. (1) nie było zasadne.

Sąd wskazał, że zgodnie z art.68 ust.1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm.) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej do ukończenia 16 lat, albo do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa wyżej. W myśl zaś ustępu 2 powołanego przepisu jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Zgodnie zaś z art. 65 ust. 1 i 2 wymienionej ustawy renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy. Renta rodzinna jest świadczeniem pochodnym świadczenia, które przysługiwałoby

osobie zmarłej, dlatego też w pierwszej kolejności rozpoznaniu podlega spełnienie przesłanek przez osobę zmarłą, a dopiero następnie ustalane jest prawo do tego świadczenia wnioskodawcy - członka rodziny po osobie zmarłej.

Bezsporną okolicznością było, że A. R. (3) w chwili zgonu nie był uprawniony do emerytury ani do renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a ponadto, że nie spełniał warunków do uzyskania prawa do emerytury, bowiem nie osiągnął wieku emerytalnego.

Istotą sprawy było ustalenie, czy zmarły A. R. (3) spełniał warunki wymagane przez art. 57 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227). Warunki te to: 1. uznanie za niezdolnego do pracy; 2. posiadanie wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego; 3. powstanie niezdolności do pracy w czasie trwania ubezpieczenia lub nie później niż 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia przy czym warunki te muszą być spełnione łącznie. Warunek niezdolności do pracy i okoliczność, że niezdolność do pracy powstała w okresie ubezpieczenia zostały spełnione, bowiem zgodnie z art. 65 ust. 2 ustawy emerytalnej przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy, a zgon nastąpił w okresie zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. Natomiast nie zostało udowodnione, aby A. R. (3) posiadał wymagany okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 5 lat w ostatnim 10-leciu przed datą zgonu (art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 5 lat, ma zastosowanie w okolicznościach niniejszej sprawy, bowiem A. R. (3) ur. (...) w chwili śmierci miał ukończone 31 lat.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy dał podstawy do ustalenia, że A. R. (3) w 10-leciu przed datą zgonu tj. od 29.06.2003 r. do 28.06.2013 r. podlegał ubezpieczeniom społecznym w okresach od 01.06.2006 r. do 08.09.2006 r., tj. 3 miesiące i 8 dni, od 01.03.2013 r. do 31.05.2013 r., od 25.06.2013 r. do 28.06.2013 r., tj. 3 miesiące i 3 dni, w tym przez 1 miesiąc i 11 dni przebywał na zwolnieniu lekarskim). W ocenie Sądu brak było podstaw do zaliczenia A. R. (3) do stażu ubezpieczeniowego okresów wskazanych przez ubezpieczoną w treści odwołania, bowiem nie zostało wykazane aby w wymienionych w odwołaniu okresach A. R. (3) podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia. Definicję okresu ubezpieczenia zawiera art. 4 pkt 5 tej ustawy zgodnie z którym okres ubezpieczenia to okres opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek, o którym mowa w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy zdaniem Sądu nie wykazał, aby za okres od 29.06.2003 r. do 31.05.2006 r., od 09.09.2006 r. do ? za A. R. (3) były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne przez pracodawcę D. K. – B. H. (2) w K., nie zostało również wykazane, aby za ten okres firma (...) miała obowiązek opłacać obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne za wymienionego.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie wykazał również, aby między A. R. (3) a PPHU (...) w Ł. i przez 4 miesiące w sezonie wiosenno – letnim PPHU (...) w S. doszło do nawiązania stosunku pracy, umów zlecenia czy innych umów cywilnoprawnych do których stosuje się umowy zlecenia.

Odnosząc się do okresu rzekomego zatrudnienia w PPHU (...) w S., to żaden ze świadków wskazanych przez ubezpieczoną nie potwierdził, aby A. R. (3) wykonywał pracę na rzecz w/w firmy.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem nie udowodniono, aby A. R. (3) spełniał przesłanki do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na datę zgonu. Nie zostało udowodnione bowiem, aby A. R. (3) w 10-leciu przed datą zgonu miał wymagany 5 letni okres składkowy i nieskładkowy.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawczyń. Wyrok zaskarżył w części dotyczącej oddalenia odwołania.

Skarżonemu wyrokowi zarzucił:

1) naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 328 § 2 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i brak wszechstronnego rozważenia przez Sąd I Instancji zebranego materiału dowodowego w sprawie, jak również dokonanie jego oceny z pominięciem zasad doświadczenia życiowego, zwłaszcza w zakresie oceny dowodu z:

- przesłuchania w charakterze świadków: H. Z., A. R. (4), T. S., M. W., A. Ż., B. H. (2), M. O., K. S. (1), H. K. oraz Z. W.,
- przesłuchania ubezpieczonej w charakterze strony,
- dokumentów: akt osobowych z zatrudnienia świadków: T. S., M. W. i H. Z. w firmie (...) w K.,
- dokumentów: zaświadczenia z dnia 9.10.2009 r. o odbyciu stażu w PPUH (...) przez świadka M. O., co doprowadziło do nieuzasadnionego przyjęcia, iż zmarły A. R. (3) w 10-leciu przed datą zgonu tj. w okresie od 29 czerwca 2003 r. do 28 czerwca 2013 r. posiadał staż ubezpieczeniowy jedynie w wymiarze 5 miesięcy i 18 dni, a tym samym nie spełniał wymogu wynikającego z przepisu art. 57 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 58 ust. 1 pkt 5 i w zw. z art. 65 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 póź. 1227 ze zm.), od którego uzależnione jest prawo do renty rodzinnej skarżących,

2) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, iż zmarły A. R. (3) w 10-leciu przed datą zgonu tj. w okresie od 29 czerwca 2003 r. do 28 czerwca 2013 r. posiadał staż ubezpieczeniowy jedynie w wymiarze 5 miesięcy i 18 dni podczas, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dawał podstaw do takich ustaleń,

3) naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 57 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 58 ust. 1 pkt 5 i w zw. z art. 65 ust. 1 i 2 oraz art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r.

Nr 153 póź. 1227 ze zm.), jak również art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 4 pkt 5 tej ustawy i art. 4 pkt 2 ppkt a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. póź. 121 ze zm.) w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 i 4 tej ustawy oraz art.

22 Kodeksu pracy i art. 734 i nast. Kodeksu cywilnego poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, co łącznie doprowadziło Sąd I Instancji do błędnego uznania, że skarżącym nie przysługuje prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu i mężu A. R. (3).

Wskazując na powyższe podstawy apelacji wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania i zmianę decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 6 sierpnia 2013 r. znak (...) w całości poprzez przyznanie ubezpieczonym prawa do renty rodzinnej po zmarłym A. R. (3),

względnie o

2) uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I Instancji,

3) zasądzenie na rzecz ubezpieczonej od organu rentowego kosztów niniejszego postępowania według norm przepisanych,

4) zasądzenie kosztów z tytułu zastępstwa procesowego za II Instancję pełnionego z urzędu, które nie zostały opłacone ani w całości, ani w części.

W obszernym uzasadnieniu apelacji wykazywano na czym polegały błędy Sądu Okręgowego w ocenie materiału dowodowego, w jaki sposób powinna być dokonana jego ocena, na jakich dowodach powinien oprzeć się Sąd orzekający w sprawie i jakie wnioski wysnuć w zakresie objętym sporem.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Podniesione w niej zarzuty dotyczące zarówno naruszenia prawa materialnego jak i obrazy przepisów postępowania nie zasługują na uwzględnienie. Sąd Okręgowy wydał trafne i odpowiadające prawu orzeczenie. Nie dopuścił się sprzeczności istotnych ustaleń z treścią zebranego materiału dowodowego, wszechstronnie go rozważył a przy jego ocenie nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów zakreślonej przepisem art. 233 §1 kpc.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd wskazał jakim dowodom dał wiarę a jakie uznał za niewystarczające i z jakich przyczyn. Ocena dowodów została przeprowadzona wnikliwie i nie narusza zasad doświadczenia życiowego.

Przede wszystkim niezasadny jest zarzut naruszenia art. 233§1 kpc, który polega wyłącznie na przedstawieniu przez apelującego własnej odmiennej oceny stanu faktycznego. Tymczasem zarzut naruszenia swobodnej oceny dowodów nie może polegać na przedstawieniu przez stronę alternatywnego stanu faktycznego, a tylko na podważeniu przesłanek tej oceny, z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna. (wyrok Sądu Najwyższego z 12.04.2001r., II CKN 588/99, z dnia 27.09.2002r. II CKN 817/00)

Sąd Apelacyjny nie dopatrywał rażąco wadliwej czy oczywiście błędnej oceny materiału.

Istota sporu sprowadzała się do tego aby ustalić dodatkowe okresy zatrudnienia A. R. (3), z którymi wiązałyby się okresy podlegania ubezpieczeniom społecznym a mianowicie w zakresie objętym apelacją dotyczące dwóch pracodawców: D. K.- B. H. (2) w K. oraz PPHU (...).

Bezsporne w sprawie było bowiem, że poza okresami uznanymi przez ZUS A. R. (3) nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i nie opłacono za niego składek na te ubezpieczenia.

Sąd Apelacyjny podziela ugruntowany w judykaturze pogląd, że zaliczenie okresów zatrudnienia do uprawnień emerytalnych i rentowych nie jest uzależnione od zgłoszenia osoby zatrudnionej do ubezpieczeń społecznych. Okres zatrudnienia, za który płatnik składek nie opłacał należnych składek na ubezpieczenia społeczne, pomimo istnienia obowiązku ich opłacenia, jest okresem składkowym w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2007 r., II UK 185/06 - OSNP 2008, nr 8-9, poz. 143; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 maja 2013 r., III AUa 1728/12; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 10 stycznia 2012 r., III AUa 1535/11).

Brak dodatkowych okresów ubezpieczenia miał istotne znaczenie dla uprawnień odwołujących albowiem prawo do renty rodzinnej jest ma charakter pochodny (wtórny), przez co rozumie się, że jest to świadczenie, które przysługuje w miejsce świadczenia pobieranego przez zmarłego żywiciela rodziny, względnie przyznawanego w przypadku spełniania warunków do uzyskania świadczeń emerytalno-rentowych. Uprawniony członek rodziny nie nabywa samodzielnie prawa do renty rodzinnej jako odrębnego świadczenia, ale nabywa je niejako po zmarłym, wstępuje w prawo, które wcześniej przysługiwało zmarłemu żywicielowi. W przypadku gdy zmarły pobierał emeryturę lub rentę, renta rodzinna zastępuje niejako pobierane świadczenia, a jeśli żywiciel był czynny zawodowo, to należy ustalić jego prawo do tych świadczeń. Renta rodzinna przysługuje zarówno w przypadku, gdy żywiciel miał ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, jak i wówczas, gdy jedynie spełniał warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Wynika to wprost z art. 65 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, że renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone

prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

A. R. (3) nie miał ustalonego prawa do renty ani emerytury i według ustaleń ZUS nie spełniał warunków do ich uzyskania: do emerytury z powodu nie spełnienia przesłanki wieku a renty z powodu nie udowodnienia w 10- leciu poprzedzającym datę zgonu 5 letniego okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Ustalenia faktyczne Sądu będące podstawą wydanego orzeczenia są prawidłowe albowiem w sprawie nie udowodniono, iż zmarły poza okresami przyjętymi przez organ rentowy posiadał jeszcze jakieś inne okresy związane z podleganiem ubezpieczeniom społecznym. W szczególności nie było przekonywujących dowodów, które pozwalałyby na pewne ustalenie, że w okresach wskazanych przez wnioskodawczynię jej mąż wykonywał zatrudnienie w takiej formie, która uzasadniałaby objęcie go ubezpieczeniem społecznym. Wbrew twierdzeniom apelacji nie jest obojętne czy zatrudnienie było wykonywane w ramach umowy o pracę czy też zlecenia gdyż forma zatrudnienia stanowi tytuł do ubezpieczenia a następnie w konsekwencji rodzi dla pracodawcy odpowiednio obowiązek zapłaty składek. Nie jest też wystarczające dokonanie ustaleń, że zatrudnienie trwało w okresie mniej więcej ustalonym i że możliwe jest przyjęcie danego okresu w sposób przybliżony.

Stwierdzając, że dana osoba powinna być objęta ubezpieczeniami społecznymi konieczne jest wykazanie dokładnych okresów zatrudnienia uzasadniających ten obowiązek.

Tymczasem już sama wnioskodawczyni w odwołaniu nie potrafiła podać dokładnego czasu wykonywania pracy przez jej męża wskazując początek okresu zatrudnienia w D. K. jako około lipiec-sierpień 2000 roku a zakończenie zatrudnienia po 2006 roku określając znakiem zapytania. Również zatrudnienie w PPHU (...) określiła na okres około 2 lat obejmujących lata 2009-2010. Wątpliwości te nie zostały usunięte w toku postępowania. Ani jej zeznania w charakterze strony ani zeznania przesłuchanych świadków nie były wystarczające dla dokonania pewnych ustaleń.

Nie jest zasadny zarzut apelacji, że Sąd orzekający uchylił się od poczynienia własnych ustaleń co do rzeczywistego okresu pracy w D. K. – B. H. (2) w K.. Sąd przeprowadził gruntowne postępowanie dowodowe, dopuścił wszystkie zaoferowane wnioski a jednak mimo to nie było podstaw do dokonania odmiennych ustaleń niż te, przyjęte i wykazane w uzasadnieniu orzeczenia.

Ustalenia okresów składkowych nie może zostać uprawdopodobnione ale musi być wykazane w sposób nie budzący wątpliwości. Zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień związanych ze świadczeniami emerytalno- rentowymi wymaga zawsze dowodów pewnych, spójnych i precyzyjnych. Tymczasem zeznania świadków były na tyle ogólnikowe, że na ich podstawie nie można było dokładnie określić okresów zatrudnienia zmarłego. Z całą pewnością nie można określić dat zatrudnienia zmarłego przyjmując okresy zatrudnienia zeznających świadków, zwłaszcza, że albo pracowali na innych stanowiskach i w innym miejscu albo już zakończyli zatrudnienie u tego pracodawcy i tylko ich wiedza o zatrudnieniu A. R. (3) wynikała z faktu, że zamieszkiwali w pobliżu albo pracowali u innego pracodawcy a jedynie widywali R..

Także z faktu, że w firmie (...) jeden ze świadków a mianowicie H. Z. miał trudności z zawarciem umowy o pracę nie wynika, że dotyczyło to wszystkich pracowników, w tym męża wnioskodawczyni. Na tej podstawie nie sposób przyjąć, A. R. (3) wykonywał zatrudnienie we wskazanych okresach a pracodawca odmawiał mu zawarcia umowy i zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych. Ostatecznie jak wynika z akt osobowych świadek uzyskał żadaną umowę o pracę. Zeznający świadkowie posiadali formalnie zawarte umowy i byli zgłoszeni do ubezpieczeń. Wskazywali, że w firmie wszystkie zatrudnione osoby pracowały w oparciu o zawarte umowy. Na tej podstawie uzasadniony jest wniosek, że gdyby A. R. (3) rzeczywiście świadczył pracę w oparciu o umowę o pracę czy zlecenia to ubiegałby się o jej zawarcie i taka umowa byłaby. Tymczasem nikt ze świadków nie wskazał, że zmarły domagał się takiej umowy i że zawarcia jej mu odmówiono. Zeznania świadków świadczą o tym, że praca miała charakter dorywczy i nie wyczerpywała znamion zatrudnienia dającego tytuł ubezpieczenia. Stąd też zasadnie Sąd uznał za wiarygodne zeznania B. H. (2), iż A. R. (3) pracował jedynie w okresach udokumentowanych przedstawionymi umowami i nie pracował w

innych okresach. Nie ma przekonujących dowodów, że zatrudnienie trwało po zakończeniu trwania umowy zlecenia z dniem 30.04.2003r. Okres od 01.05.2003r. do 31.05.2006r. nie został wystarczająco udowodniony.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w pełni uzasadniony był wniosek Sądu, że A. R. (3) nie świadczył w D. K. zatrudnienia od 09.09.2006r. do ?. Okres poprzedzający wskazaną datę rzekomego świadczenia zatrudnienia związany był z umową o pracę zawartą od 01.06.2006r. na czas określony, które miało trwać do 31.12.2007r. (umowa o pracę przedstawiona przez odwołującą –k. 8as) Ze świadectwa pracy dotyczącego tej umowy wynika, że została rozwiązana za porozumieniem stron z dniem 08.09.2006r. Zatem skoro umowa terminowa została rozwiązana przez strony i pracownik otrzymał wynikające z rozwiązania umowy świadectwo pracy nie sposób przyjąć w oparciu o wskazywane przez apelującego dowody z zeznań świadków, że umowa o pracę mimo jej rozwiązania istniała nadal i że okres po 09.09.2006 roku był okresem zatrudnienia w D. K. i trwał jak wskazuje apelacja co najmniej do 31.07.2007r. a nawet do końca 2007r. Przyjęcie przez Sąd w oparciu o zeznania świadków wbrew dokumentom wykonywania zatrudnienia A. R. (3) w D. K. od 09.09.2006 roku było by zupełnie wadliwe. Zeznania świadków są niewiarygodne. Dlatego w pełni należy podzielić prawidłowe ustalenie Sądu, że okres zatrudnienia u tego pracodawcy zakończył się z dniem 08.09.2006r. Ocena zeznań świadków wskazywanych w apelacji, którym Sąd nie dał wiary odmawiając na ich podstawie ustalenia zatrudnienia zmarłego po 09.09.2006r. w D. K. jest oparta na prawidłowych przesłankach z uwzględnieniem zasad doświadczenia życiowego w ramach swobodnej oceny przedstawionych dowodów.

W żadnym wypadku nie ma podstaw do uznania, że A. R. (3) w sposób ciągły wykonywał zatrudnienie w PPHU (...) w Ł.. Wbrew zarzutowi apelacji Sąd nie uchylił się od poczynienia w tym zakresie konkretnych ustaleń.

Wskazać dodatkowo należy, że również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada kontrydiktoryjności procesu wyrażona w art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c., zgodnie z którą ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego. To one, a nie sąd, są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Przepis art. 6 k.c. stanowi, iż ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis art. 232 § 1 zd. 1 k.p.c. stanowi natomiast odpowiednio, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd Najwyższy charakteryzując art. 232 k.p.c. stwierdził, że na sądzie rozpoznającym sprawę nie spoczywa powinność zarządzania dochodzeń mających na celu uzupełnienie i wyjaśnienie twierdzeń stron oraz poszukiwanie dowodów na ich udowodnienie. Do sądu nie należy przeprowadzanie z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne - art. 6 k.c. (zob. wyroki SN: z dnia 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96, OSNC 1997, nr 5-6, poz. 76, z dnia 11 lipca 2001 r., V CKN 406/00, Lex nr 52321, z dnia 12 kwietnia 2000 r., IV CKN 22/00, Lex nr 52438).

Sąd ustalił, że A. R. (3) dla H. K. wykonywał doraźne prace remontowe, ale brak było dowodów w jakim konkretnie okresie to miało miejsce. Z pewnością okres tego zatrudnienia nie trwał 2 lata obejmujące rok 2008 do 2010r., jak twierdził M. O. ani nawet od stycznia 2009 roku do co najmniej 30.09.2009r. i dodatkowo w miesiące zimowe 2010r. Przyjęcie okresu zatrudnienia A. R. (3) jako tożsamego z okresem zatrudnienia M. O., pracującego w tym czasie w ramach stażu u K. nie znajduje żadnego uzasadnienia. Nie kwestionując samego faktu, że istotnie świadek polecił pracodawcy swojego szwagra do wykonywania dorywczych prac, to nie ma jednak podstaw do uznania, że doszło na tej podstawie do wykonywania stałego zatrudnienia. Sam pracodawca stanowczo zaprzeczył aby doszło do zawarcia umowy, w oparciu o którą stale był wykonywany przez A. R. (3) dany rodzaj pracy. Zmarły wykonywał prace sporadycznie, w różnych dniach, w różnych godzinach za co otrzymywał wynagrodzenie na bieżąco. Praca była świadczona doraźnie, w pojedyncze dni, nie ciągle. Pracował razem z K. S. (1), który także przyznał, że pracował u K. dorywczo zimą 2009 roku, w okresach kiedy nie było prac rolnych, styczeń luty do marca oraz w listopadzie grudniu 2010r. Świadek podał, że miał płacone wynagrodzenie co tydzień ale nie znał zasad wynagradzania R.. Nie wiedział też czy R. pracował od wiosny do zimy. Powyższe nie pozwala na stwierdzenie, że A. R. (3) świadczył zatrudnienie w sposób nie przerwany od stycznia 2009 roku do grudnia 2010 roku czy nawet od stycznia 2009r. do 30.09.2009r. oraz listopad-grudzień 2010r. Oparcie się w tej mierze wyłącznie na zeznaniach M. O., brata wnioskodawczyni i

niewątpliwie zainteresowanego korzystnym dla niej rozstrzygnięciem sprawy jest niewystarczające. Dlatego zasadnie Sąd odmówił zaliczenia tego okresu do okresów, które były by tytułem do ubezpieczenia społecznego. Nawet gdyby jednak uznać, że A. R. (3) takie zatrudnienie w okresie styczeń –marzec 2009 i listopad-grudzień 2010, tj. w okresie tożsamym z zatrudnieniem K. S. (1)to i tak ten okres nie byłby wystarczający do ustalenia uprawnień rentowych. Jest to tylko 5 miesięcy, które wobec nie udowodnienia dodatkowych okresów w D. K. nadal nie pozwala ustalić, że A. R. (3) spełnił warunek posiadania 5 letniego okresu ubezpieczenia w dziesięcioleciu poprzedzającym datę zgonu, niezbędny według art. 57 ust.1 pkt 2 w zw. z art. 58 ust. pkt 5 i ust. 2 ustawy emerytalnej do ustalenia mu prawa do renty.

Wskazując na powyższe należy też uznać, że Sąd nie dopuścił się naruszenia prawa materialnego wskazanych w apelacji. Sąd Okręgowy przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, nie dopuścił się naruszenia przepisów postępowania, w ramach posiadanych uprawnień dokonał przekonywującej, zgodnej z zasadami doświadczenia oceny materiału dowodowego oraz wyprowadził z niego logiczne wnioski. Trafnie ustalił, że zmarły nie posiadał uprawnień do renty gdyż nie spełnił warunków do jej uzyskania ze względu na nieudowodnienie niezbędnych okresów składkowych i nieskładkowych w konsekwencji osoby uprawnione nie nabyły prawa do renty rodzinnej.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 385 kpc apelacja podlegała oddaleniu. O kosztach procesu Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 2 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 490).